

ontwikkeld waarmee de techniek van het lees- en schrijfproces geoefend kan worden. De oefenvormen zoals die in de methode zijn vormgegeven, zijn het uitgangspunt voor de multimediale versie. Het gaat dus vooral om de oefening van de analyse en synthese van de basiswoorden in al zijn vormen. Na een korte introductie kunnen de cursisten zelfstandig aan de gang.

De bediening van het programma is eenvoudig. Er wordt geklikt, gesleept en gedropt en bij een enkele oefening wordt er gewerkt met een heel eenvoudige tekstverwerker. De cursisten kunnen meelesen met een voorgelezen tekstje, zij kunnen een ingesproken en zelf gelezen woord of zin vergelijken met een voorbeeld uit de machine. Er flitsen woordbeelden over het scherm en er wordt gewerkt met een elektronische letterdoos.

Het programma houdt pogingen en goede reacties bij en ook de docent kan de vorderingen van de cursisten terughalen. De feedback op goed of fout is vriendelijk, met een geluid of met een vinkje. Foute woordbeelden komen niet op het scherm, omdat letters en woorden terugspringen als er een fout gemaakt wordt.

De software voor het elektronisch leesboek in opdracht van CINOP en bij 7/43 in opdracht van NCB wordt ontwikkeld door Henk Sitsler, samen met twee begeleidingsgroepen. De eerste CD-ROMS worden uitgegeven door het Nederlands Centrum Buitenlanders in Utrecht en zullen in de loop van het volgend jaar beschikbaar zijn.

Noten

- ¹⁾ Klik aan
P. Deveneyns e.a.
oktober 1996 Educatief Centrum
Amsterdam/Educatief Centrum Rijnmond

- ²⁾ 7/43
B.Tholen (eindredactie)
1989 NCB Utrecht
- ³⁾ Alfa NT2 niveau 1,2,3. Deze niveaus verwijzen naar de Doelen Nederlands als tweede taal.
E. Liemberg, B. Tholen
1991 SVE Amersfoort
- ⁴⁾ Beter Lezen
M.Gathier en D. de Kruyf
1996 Coutinho Bussum
- ⁵⁾ Leesboekjes bij 7/43
deel 1,2 en 3
redactie M.Hattink en B.Tholen
1994 NCB Utrecht
- ⁶⁾ Het Basisblad
redactie A. Nederkoorn
1997 NBLC Den Haag
-

Vraagteken ?

Vragen uit het veld

In deze rubriek komen elk nummer enkele vragen uit de praktijk aan de orde die docenten insturen. Het gaat hierbij om vragen waarop door de redactie, door deskundigen of door collegae-docenten gereageerd wordt. Soms zullen dat enkele vragen zijn waarop een relatief kort antwoord mogelijk is of waarvoor verwezen kan worden naar bijdragen elders, soms om een enkele vraag met een wat langer antwoord.

Ditmaal een vraag over 'Lezen doe je overal'.

Vraag:

Mijn leerlingen werken plezierig met de leesboekjes 1 t/m 6 van deze methode voor aanvankelijk lezen. Vanaf leesboekje 7 komen er echter problemen. De leerlingen begrijpen de teksten in dat leesboekje niet. Hoe kan ik dat oplossen?

Antwoord van de auteur van de methode,

Carry van de Guchte.

Aan het eind van leesboekje 6 hebben de leerlingen alle letters leren verklanken en korte woorden leren lezen. Tot dan toe waren er alleen losse woorden, woordrijen en korte teksten met veel plaatjes in de leesboekjes. Met leesboekje 7 komen de leerlingen in een nieuwe fase van het lezen. In die fase zijn langere teksten nodig om tot de doelen te kunnen komen: automatisering en versnelling van het lezen. In leesboekje 7 worden de teksten dan ook wat langer. En ook al zijn de teksten wat taalgebruik betreft wel heel eenvoudig gehouden en worden ze ondersteund met veel plaatjes, toch moeten de leerlingen om de teksten te kunnen begrijpen al aardig wat Nederlands verstaan. Sommige leerlingen blijken nog niet zover te zijn met hun mondelinge beheersing van het Nederlands, vooral leerlingen voor wie het aanvankelijk technisch lezen niet veel moeite kostte en die heel snel door de eerste zes boekjes zijn heengegaan. Voor leerlingen die langer doen over de eerste zes boekjes en bovendien een intensief mondeling programma Nederlands volgen, schijnt dit probleem zich in mindere mate of helemaal niet voor te doen.

Voor sommige leerlingen is het dus zo dat ze wat technisch lezen betreft verder zouden kunnen, maar gezien hun nog geringe

beheersing van het Nederlands zijn de teksten in die boekjes op dat moment nog te moeilijk. Er zullen ook leerlingen zijn waarbij ook het technisch lezen op het niveau van boekje 6 nog niet zo vlot gaat.

Welke oplossingen kunnen we voor deze problemen bedenken?

In de eerste plaats lijkt het raadzaam om te zorgen voor een goed programma mondeling Nederlands dat de leerlingen naast het aanvankelijk leesonderwijs volgen. Door vanaf het begin intensief te werken aan de mondelingen taalbeheersing van de leerlingen kan men het tekstbegrip bij het lezen bevorderen.

Voor leerlingen die wat betreft technisch lezen de stof van de eerste 6 boekjes vlot beheersen en dus verder zouden kunnen, kan het een oplossing zijn om hen in leesboekje 7 en verder alleen de pagina's met woordrijtjes te laten lezen. Ook zullen deze leerlingen zonder veel problemen kunnen werken in het werkboekje 7/8 van *Veilig leren lezen*, waarin dezelfde leesmoeilijkheden wordt behandeld. Een door de leerkracht ingesproken cassette kan daarbij een handig hulpmiddel zijn. Suggesties hiervoor zijn te vinden in de handleiding van *Lezen doe je overal*, bij kern 7 en verder. Op die manier maken deze leerlingen toch kennis met moeilijker leesstof, zoals woorden met clusters van medeklinkers. Later, als hun Nederlands uitgebreid is, kunnen ze de teksten van de boekjes lezen om te komen tot voldoende automatisering en versnelling van hun leesvaardigheid.

Wat het lezen van teksten betreft kan de docent een fase inlassen tussen leesboekje 6 en 7. Daarbij kan wellicht gebruik gemaakt

worden van leesteksten op de computer of andere leesteksten. (Zie de bijdragen van Bastienne Tholen en van Jan Weijters elders in dit nummer). Dat kunnen teksten zijn op het niveau van leesboekje 6, zodat gezorgd wordt voor meer oefenstof voor leerlingen die nog moeite hebben met de stof van dat boekje.

Als de leerlingen wat betreft hun beheersing van het Nederlands ver genoeg zijn om de teksten van leesboekje 7 te begrijpen, kunnen ze weer verder met 'Lezen doe je overal'.

Signalementen

Rubriek over nieuws en wetenswaardigheden voor docenten. Daarin onder meer aankondigingen van studiedagen en evenementen, verwijzingen naar elders verschenen artikelen over alfabetisering en een korte signalering van pas verschenen methodes, materiaal en boeken.

Het septembernummer van *Levende Talen* is voor een belangrijk deel gewijd aan Alfabetisering. Daarin besprekingen van de leesmethode *Lezen doe je overal*, de leescursus *Beter lezen*, signalementen van twee rapporten, een artikel over *Leesbevordering bij allochtonen* (Marie-Louise Kraan) en een interview met twee leerlingen van een AMA-project (*Zonder school kun je hier niets*).

Het eerste rapport is verschenen bij KPC, 's-Hertogenbosch: Martine Jetten, *Alfabetiseren in de basiseducatie. Een kwalitatief*

onderzoek naar 7/43, De kop erop en Tempo). De didactiek die docenten gebruiken bij het implementeren van de methode neemt een centrale plaats in bij het onderzoek dat gebaseerd is op lesobservaties, logboeken van en gesprekken met docenten en hun cursisten.

Voor het tweede rapport: Marijke Bakker, Pia Deveneyns, Frank van Kesteren en Jozien Kreulen: *Klik aan! Vooronderzoek naar de mogelijkheden van multimedia in het alfabetiseringsonderwijs aan anderstaligen in het Nederlands (ANT2)*, Amersfoort, SVE, 1996, verwijzen wij u ook naar het artikel van Bastienne Tholen in dit nummer van ALFA-NIEUWS.

Levende Talen, 522 (september)

In het septembernummer van *Moer* staat een artikel van Carry van de Guchte en Jeanne Kurvers over alfabetisering in het voortgezet onderwijs. Zij reageren in die bijdrage op enkele veelgehoorde opvattingen uit het veld oudere analfabete leerlingen. In datzelfde nummer ook een bijdrage van Herman Giesbers en Mieke van der Loop waarin zij reageren op een eerder artikel van Aartje van Dijk. Titel: *Een leerplan alfabetisering moet dat nou?*

Moer, 1997, 4 (september)

De reactie van Aartje van Dijk is te vinden onder de titel *Moet dat nu zo?* in het daaropvolgende nummer van *Moer* (5).

Bij het NCB te Utrecht zullen verschijnen twee CD-roms waarmee de techniek van het lees- en schrijfproces kan worden geoefend aan de hand van het NCB-alfabetiseringsmateriaal 7/43 en *Tempo*. Zie hiervoor het artikel van Bastienne Tholen elders in dit nummer en haar artikeltje in het tijdschrift *LES*, 88 (september), blz. 25.